

V R T E C.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina še
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
špítal.
ulicah
hiš. št.
273
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 9.

V Ljubljani 1. septembra 1876.

Leto VI.

Dobro jutro.

Dobro jutro, mámica,
Zlata moja tícica!
Si li dobro spánčkala?
Kaj nocoj si sánčkala?

Jaz pri tebi sem sladkó
Spalo détece mladó,
Stal pri meni angelj je
Celo noč je čuval me.

V sánjah tvoje détece
Trgalo je rožice,
Spletalo jih v kitico
Za preljubo mamico.

Ivan T.

In jaz upam na Bogá.

(Posl. Tone Brezovnik.)

Ko so, nij davno tega, skôraj do tal pogorele vse hiše v Dolénjvcih, izgubila sta tudi uboga tesarja Stepan in Marko razven lesenih kôč vse svoje imetje. Ker si brez tuje pomoči nijsta mogla novih hiš narediti, prijala sta za beraško palico in sta šla dobrih ljudi pomoči prosit. Stepan in Marko sta si bila užé od nekđaj velika prijatelja, vedno sta skupaj hraste tesala, in tako sta tudi zdaj, ko ju je tolika nesreča zadela, skupaj potovala, da si izprositá kakov dar pri dobrih in usmiljenih ljudéh. Da-si sta bila zeló nasprotnih misli, vendar sta hodila skupaj mirno in spravedljivo. Stepan je bil zeló po- božen, prijazen in ponižen človek, a ves drugačen je bil Marko; ta je bil bolj posvetnega duhá, bil je godrnjav, togotljiv in zabavljiv človek. A ker mu nij

dobri Stepan nikoli besede presekal, nego pustil ga je, da je delal in ravnal po svojej glavi, zatorej se tudi nijsta nikoli prepirala, pa naj bi bil Marko še tako godrnjal in zabavljaj. Nij čnda tedaj, da sta Stepan in Marko, če tudi zeló nasprotna v svojem mišljenji, vendar mirno skupaj popotovala.

Tako idóč, prideta do lepe graščine, katere posestnik je bil zeló bogat. Ne pomišljujeta se dolgo, marveč skleneta v graščino stopiti in gospodarju razodeti svoje žalostno stanje. Stojéč pred železno obgrado velikega vrta, občudujeta njegovo krasoto.

„Ali mi verjameš, Stepan, da bova tukaj bogato obdarovana,“ reče Marko svojemu tovarišu. „Povem ti v resnici, da se na nikogar toliko ne zanašam, kakor na bogatega domačina, ki živi v tej graščini!“ — „In jaz upam na Bogá!“ odgovori Stepan ter na tihoma moli, da bi mu Bog pomagal v velikej stiski, ki ga je tako nenadoma zadela. „To je gotovo bogat in mogočen plemenitaš; le poglej koliko bogastva in lepote se vidi užé na njegovem vrtu,“ nadaljuje Marko, „temu gotovo ničesar ne manjka. Sama beseda iz njegovih ust nama lahko sozida najini kôči. Še enkrat ti rečem, Stepan, da jaz vse svoje zaupanje stavim na gospodarja te bogate graščine.“ — „In jaz zaupam na dobrega Bogá v nebesih, ki oblači lilije na polji in živi ptice pod nebom. On zná moje uboštvo in mi pošlje gotovo pomoč, da ne poginem v pomanjkanji in trpljenji!“ Takó je govoril tesar Stepan, dobro vedóč, da nam ljubi Bog pomaga samo takrat, ako tudi mi ne držimo rok križema, temuč ako pridno delamo in si božji blagoslov zaslužimo s pridnostjo in pravo, čisto ljubeznijo do Bogá. Marko se je na tihem posmehoval tem priprostim besedam svojega tovariša.

Ko sta se siromaka tako pogovarjala pred grajskim vrtom, nijsta vedela, da graščak sedi v lepem hladniku svojega vrta tikoma za železno obgrádo, ter je vse slišal, kar sta govorila. Graščak je bil sicer jako dober, toda prevzetan mož. Všeč mu je bilo, da ima jeden teh siromakov toliko zaupanja do njega in njegovega premoženja. Zatorej sklene Marku pokazati, da njegovo upanje nij zamán. — Ko prideta siromaka v graščino in potožita vsak svojo nesrečo, sprejme ju gospod prav prijazno ter podari vsacemu po srebrn novčič. Potlej reče kuharici, da jima postreže z jedjo in pijačo.

V tem, ko se Stepan in Marko z dobrimi jedili krepčata v družinskej sobi, pokliče gospod kuharico na stran in ji ukaže, da naj speče dve jednako veliki gibanici ter naj v jedno zapeče tudi deset zlatnikov (cekinov), katere ji gospod v roko potisne. Kuharica stori, kakor ji je bilo rečeno.

Stepan in Marko sta prav po gosposki obedovala ter se čudila tolikej prijaznosti dobrega graščaka. „Ali nij to dober in prijazen gospod?“ reče Marko svojemu tovarišu, „zdaj pa še reci, da nij opravičil svojega zaupanja, ki sem ga imel do njega? Kaj stoji, da ta srebrn novčič, ki ga je nama podáril, nij še zadnji; dobila bova gotovo še večje darilo, s katerim si lahko postaviva najini kôči.“ Ko je Marko tako govoril in se posmehoval pobožnemu Stepanu, stopi graščak v sobo. Za njim pride kuharica in prinese omenjeni dve gibanici.

„Takó, ljuba moja,“ reče jima gospod, „storil sem za vaju, kolikor sem mogel, a zdaj idita zopet v božjem imenu. Tukaj vzemita na pot še vsak jedno gibanico in posebnosti, Marko, ki si toliko zaupanja imel do mene, skrbno jo varuj!“ — S temi besedami dá gospod Marku gibanico, v katerej so bili zlati novci zapečeni, a óno drugo, ki je bila sicer ravno tako velika, a čisto prazna, podeli ubogemu Stepanu.

„Glej, glej!“ reče Marko z glavo majaje in godrnjajoč, ko sta imela graščino užé za hrbtom, „tega bi si ne bil mislil, da bode naju tako imovit gospod odpravil s to ubogo gibanico dalje na pot. In kakor vidim, tvoja gibanica je še nekoliko večja od moje, — a zató je menda moja nekoliko težja od tvoje; nu, kuharica ne zasluži ravno posebne hvale!“

Ko Marko gibanico svojega továriša v roko vzame, prepriča se, da je res mnogo lohkejša od njegove. „Ta je gotovo iz boljše moke in je tudi bolj pečena,“ misli si ter iz zgolj samopridnosti vtakne na skrivnem svojo gibanico v Stepanovo vrečo, a njegovo, ki je bila mnogo lohkejša, obdrži sebi.

Nijsta še dolgo hodila, da postaneta gladna. „Čimu bova nosila to neumno gibanico v vrečah,“ reče Marko, „veš kaj, sédiva tukaj v senco in pojevja vsak svojo. Nespametno bi bilo v tej vročini kruh seboj nositi, da nama postane star in trd!“ Stepan je bil s tem predlogom zadovoljen. Sédeta pod drevo, vzameta vsak svojo gibanico iz vreče ter jo prelomita. Zdajci zavpije Stepan ves zavzet: „pravični Bog, to so sami zlatniki! Dva, — štirje, šest — poglédi Marko, še več!“ — Vsak si lahko misli kako se je zavidljivi Marko ustrašil, ko je videl lepe, rumene zlatnike v továriševej gibanici, a njegova, ki si jo je zvijačno prisvojil, bila je prazna. — „Glej, za te lepe novce si lahko boljšo streho naredim, kakor sem jo imel poprej,“ reče Stepan in poskakuje od veselja. „Dà, dà, dobri Bog, jaz zaupam vedno nate!“

„Poslušaj me, dragi Stepan,“ reče Marko, ki je bil ves zelen od skrivne jeze, „ti novci niso bili namenjeni tebi; kajti gibanica, ki jo imam jaz v roki, ta je tvoja, a ta z novci je moja, ker je bila od graščaka meni v roke dana. Ali se ne spominjaš več, kako prijazno mi je gospod rekel, podavši mi gibanico: „In posebno ti, Marko, ki si toliko zaupanja imel do mene, skrbno jo varuj!“ Naj ti odkrijem neumno šalo in ti povem, da sem jaz gibanici zmenil, ko si mi bil ti svojo dal v roke.“

Da Stepan o tej šali nij hotel ničesar vedeti, to se umeje samo o sebi. Začela sta se prepirati in gotovo bi se bila stepla, ako bi ne bil miroljubni Stepan predlagal, da se nazaj vrneta v graščino, ker samo tam bosta zvedela, čegavi so zlatniki. Marko je bil s tem predlogom zadovoljen, ker nij nikakor misliti mogel, da bi ne bili novci njegovi. Saj je bil on jedini, ki je stavil vse svoje zaupanje na imovitega graščaka. Vrnila sta se tedaj v graščino, a ne več v ónej lepej slóžnosti, v kateraj sta živela še malo poprej.

V tem, ko se je vse to godilo, pripovedoval je graščak svojej soprogi, ki je bila zeló pobožna in krepostna gospá, prijetno šalo, ki si jo je napravil z dvema siromakoma. Povedal ji je tudi, kako je na skrivnem obdaroval tistega, ki je vse svoje zaupanje stavil vanj in njegovo dobroto. Gospá tega nij bila vesela in je rekla svojemu móžu: „nikakor nijsi prav storil, ljubi mož! Tvoje veselje, ki ga imaš nad tem, da je brezbožni siromak bolj nate zaupal nego li na Bogá, rekla bi jaz, da je zlóbnó in Bogu neprijetno, ker si lehkomišelnost in brezbožnost podpiral, a zaupanje v Bogá in pobožnost si popolnoma prezrl. Ne, ne, to nij nikakor lepó od tebe. Bog daj, da bite neumne šale še kedaj bridko ne obžaloval. Dala bi ne vem kaj rada, ko bi se to ne bilo zgodilo.“

Gospod, ki je bil sicer zeló prevzetan, a vendar nij bil hudobnega srca, spoznal je svoj pregrešek. Ves vznemirjen je hodil gori in doli po sobi. „Najbolje storiš,“ reče mu gospá, „ako nazaj pokličeš siromaka, ki si mu dal prazno gibanico.“ — Gospod takój pozvoni. Sluga pride, in ko zasliši gospodovo povélje, reče: „nij mi treba za njima hoditi, ker sta užé obá spodaj pred graščinskimi vrati, prepirata se in želita z Vami govoriti.“

Sluga pokliče siromaka in jima reče, da naj stopita v gospodovo sobo. Ko Stepan prav ob kratkem razloží vzrok njiju prepira, obledí graščak in ves zavzet pogleda svojo soprogo. Gospá se mu prijazno nasmehlja in reče: „glej, ljubi moj! ali nij človek sredstvo, katerega se Bog poslužuje, da delí milosti tístim, ki so jih vredni?“

A dobrohotnosti graščakove si svest, reče Marko ošabno in srdito: „gibanica z novci je bila méni namenjena, ker sem na gospoda toliko zaupal. Novci so tedaj moji.“ Graščak se zdaj obrne k pobožnemu Stepanu in mu reče: „nečem ti jemati tega, kar ti je Bog naklonil. Ti si v Bogá zaupal in tvoje zaupanje te nij varalo!“ Nató se obrne k Marku, rekóč: „ti samopridni in prevarljivi človek! zapomni si dobro, da takemu, ki na Bogá pozabi, nij blagoslova na zemlji, in noben človek ne more pomagati takemu, kateremu Bog sam pomagati neče!“

P o ž a r.

„Gorí! gorí!“

Oj strašen glas! kadar se razlega v nočnem času po tihih ulicah budéč ljudi iz mirnega spanja; v stolpu bije plát zvona in slehern vdarec opominja strahú in gróze drgetajoče ljudi, naj se rešijo nevarnosti, naj hité hitro na pomoč ubogim, katerim užé nad glavami plapotá streha v ognju. Nebó se žari s krvavo zárijo, razsvetljujočo z motno svetlobo vso okolico. Tam, kjer plamen na široko sika k višku, tam je žrélo ognja, tam razsaja razuzdani živelj na vso moč, tam sí prizadeva péšéica ljudi, če bi bilo možno, zadušiti ogenj v jedru njegovem ali vsaj zabraniti mu, da ne bi preskočil na sosedna poslopja. Brizglje in vozovi z gasilnim orodjem pridréé, okna po hišah in po oddaljenejših ulicah se zasvetlé, vsa občina, vse mesto je po konci.

Kdor blizu stanuje, pospravlja ter odnaša, kar more, hitro od doma; obleka in perilo se v velikih zvežnjih odnaša v kléti, in če je še časa dovolj, se tudi pohištvo iznaša. Ogenj pa raste čedalje bolj in ljudi obsede taka gróza, da kakor blazni sem ter tjá begajo ne vedóč, kaj bi prej rešili, in v tem nemiru pozabljajo često dragocenosti, malovredne stvari pa odnašajo.

Nevarnost ognja je zdaj večja, zdaj manjša, ter se ravná po zeló različnih okolnostih. Ako gorí poslopje kje na samem, izpali in vpepelí se samo jedno poslopje, ináče je, ako pokne ogenj sredi vasi, mesta ali ulice, in ako veter veje od nasprotne strani. Pri velikih požarih je vselej vetrovno, ker gorkota razšíri zrak, ki vsled tega sili k višku, a hladnejši se od strani tlačí k ognju. Glavni povód naglo se razšírjujočemu ognju so navadno strehe sosednih hiš, ako so sè skodlami ali celó sè slamo pokrite, vsaka iskra, katerih pri požaru kar deží, more zanesti ogenj na še tako oddaljeno streho, in tako se zgodi,